

Hur har studieskuldena utvecklats över tid?

Vi gör studier möjligt.

Hur har studieskulden utvecklats över tid?

Nästan två miljoner personer har en studieskuld hos CSN. Hur ser skuldutvecklingen ut över tid? Och har utvecklingen sett olika ut för olika grupper? I denna artikel tittar vi på hur studieskulden för nya återbetalare har förändrats och vad som kan förklara förändringarna.

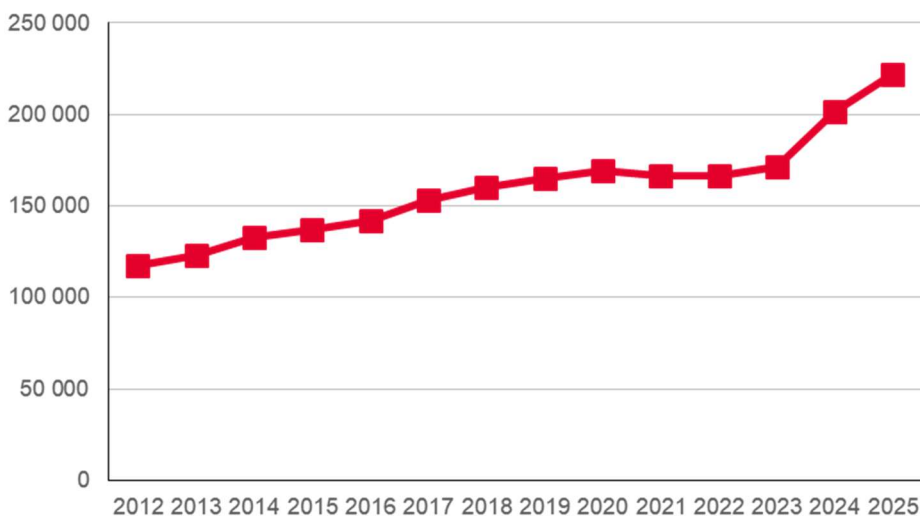
Studieskulden ökar över tid

Den genomsnittliga studieskulden bland nya återbetalare har varierat över tid. Mellan 2012 och 2025 har den genomsnittliga skulden för nya återbetalare ökat från 117 000 till 221 600 kronor. Det motsvarar en ökning med 104 300 kronor eller 89 procent. Ökningen har varit särskilt stor de senaste två åren.

En person som har tagit studielån blir återbetalningsskyldig tidigast sex månader efter den senaste perioden med studiestöd. Det sker alltid vid ett årsskifte.

Genomsnittlig skuld bland nya återbetalare 2012–2025

Belopp i kronor

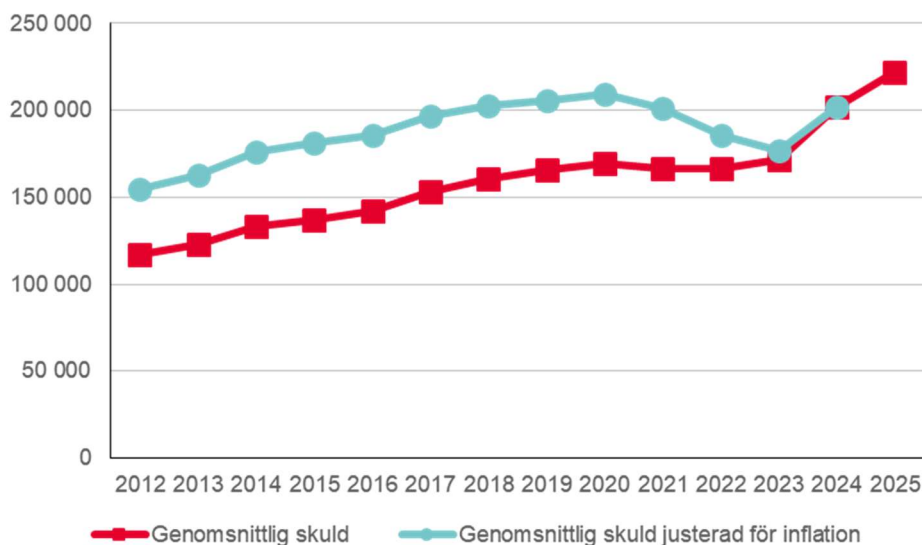
Mellan 2012 och 2024 ökade den genomsnittliga skulden med 72 procent.

Justerat för inflation ser skuldutvecklingen något annorlunda ut. Den genomsnittliga studieskulden har då ökat med 30 procent mellan 2012 och 2024.¹ Den inflationsjusterade skulden var som högst 2020.

¹ Genomsnittligt konsumentprisindex (KPI) för 2025 finns inte när denna artikel publiceras. Skuld kan därför inte uttryckas i 2025 års penningvärde.

Genomsnittlig skuld bland nya återbetalare

Nominellt belopp och belopp i 2024 års penningvärde¹

¹ Beloppen har justerats med hjälp av KPI (1980 = 100) fastställda tal.

Det finns flera förklaringar till hur studieskulden har utvecklats över tid. Nedan lyfter vi fram olika faktorer som påverkar utvecklingen.

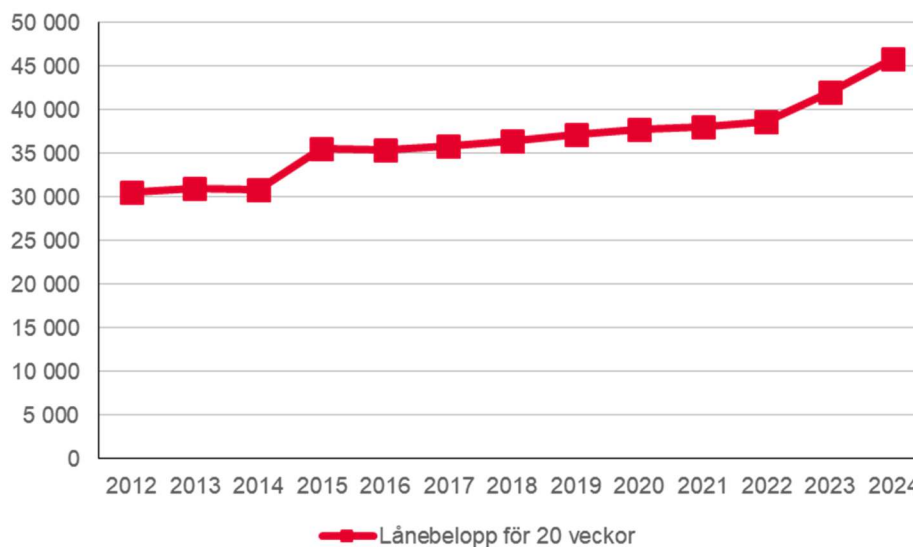
Högre lånebelopp ökar skuldsättningen

För att studiemedelsbeloppen ska följa prisutvecklingen i samhället är de knutna till prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet i sin tur beräknas med utgångspunkt i konsumentprisindex. Studiemedelsbeloppet följer alltså kostnadsökningarna i samhället, med viss fördröjning. Det är därför väntat att den genomsnittliga studieskulden ökar över tid. Att studiemedelsbeloppet följer utvecklingen av prisbasbeloppet är dock inte hela förklaringen till skuldökningen.

Eftersom studiemedelsbeloppen är knutna till prisbasbeloppet ändras studiemedlens köpkraft i princip enbart när det fattas politiska beslut som innebär avvikelser i förhållande till indexregleringen. Exempelvis höjdes studiemedlens lånedel 2010, 2011 och 2015.

Det bidrog till den kontinuerliga skuldökningen som skedde från 2013 och flera år framåt. Lånebeloppen, det vill säga hur mycket man får låna, har totalt sett ökat med 50 procent mellan 2012 och 2024.

Belopp som studerande får låna för 20 veckors heltidsstudier (grundlån), 2012–2024

Även tillägglånet, som kan ges till vissa studerande som har arbetat innan studierna, har höjts. Det höjdes 2014 och under covid-19-pandemin höjdes det ytterligare. Den senare höjningen var dock tillfällig.

Längre studietid innebär högre studieskulder

En annan anledning till att skulderna har ökat över tid är att de studerande har studiemedel under en allt längre tid. År 2012 hade den genomsnittliga nya återbetalaren använt 102 veckor med studiemedel, medan det genomsnittliga antalet veckor hade ökat till 110 veckor år 2018. Efter en minskning av antal använda veckor mellan 2020 och 2023, ökade det genomsnittligt antalet använda veckor kraftigt bland nya återbetalare 2024, och fortsatte att öka till rekordhöga 119 veckor år 2025. Detta förklarar en stor del av skuldökningen de senaste två åren.

Tidigare hade män högre skulder än kvinnor vid återbetalningens början. Sedan 2010 har istället kvinnor genomgående högre skulder än män. Mellan 2012 och 2025 ökade mäns genomsnittliga studieskuld från 113 800 till 214 700 kronor. Under samma period ökade kvinnors genomsnittliga skuld från 119 800 till 226 400 kronor. Mäns och kvinnors skulder har ökat lika mycket procentuellt sett. Skillnaden i skuldstorlek beror på att kvinnorna i genomsnitt har studiestöd under längre tid än männen.

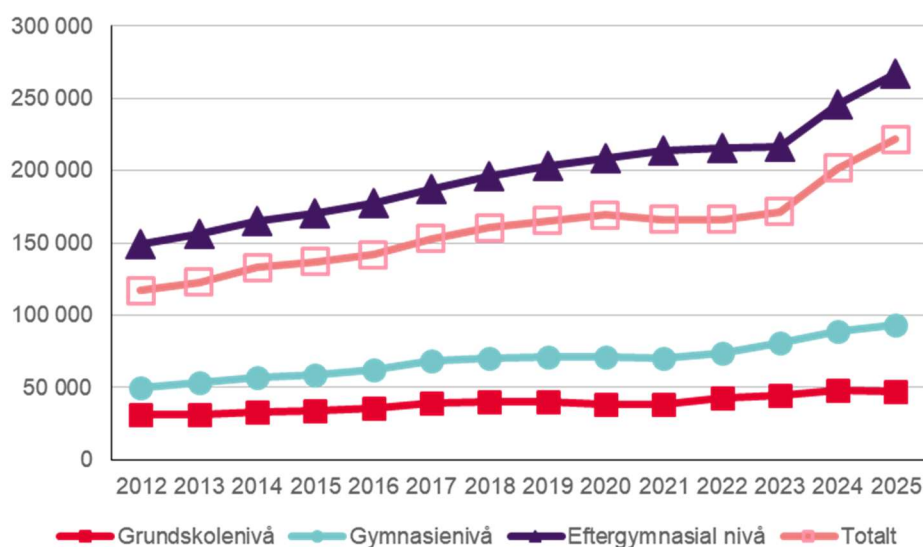
Andelen som studerat på eftergymnasial nivå har stor betydelse

Det är stora skillnader i skuldsättningen beroende på vilken nivå studierna har bedrivits på. Nya återbetalare som i huvudsak har studerat på eftergymnasial nivå har klart högre skulder än de som i huvudsak har studerat på grundskole- eller gymnasienivå. Hur hög andel som har studerat på eftergymnasial nivå får därför stort genomslag på den genomsnittliga skulden för samtliga låntagare. Vi ser också att utvecklingen av den genomsnittliga skuldsättningen för samtliga nya återbetalare ofta hänger ihop med andelen som har studerat på eftergymnasial nivå.

Exempelvis minskade andelen som hade studerat på eftergymnasial nivå mellan 2020 och 2021. Samma år minskade den genomsnittliga studieskulden bland nya återbetalare. Sedan dess har andelen som har studerat på eftergymnasial nivå ökat. Mellan 2023 och 2024 ökade denna andel ovanligt mycket, från 68 till 73 procent, vilket är en viktig del av förklaringen till den stora skuldökningen 2024. Utöver att andelen som har studerat på eftergymnasial nivå har ökat, har även antalet veckor med studiemedel ökat i denna grupp.

Genomsnittlig skuld bland nya återbetalare 2012–2025, fördelat efter huvudsaklig utbildningsnivå

Belopp i kronor

De som huvudsakligen har studerat på grundskolenivå har lägst skuld. Det beror till stor del på att de studerar kortare tid med studiemedel. Att många i denna grupp får den högre bidragsdelen, och därmed har mindre behov av lån, bidrar också till att hålla ner skuldsättningen.

Skuldsättningen har dock ökat för samtliga nivåer över tid. Procentuellt har skulden ökat mest för de som i huvudsak har studerat på gymnasienivå. För denna grupp har skuldsättningen ökat med 88 procent sedan 2012. För studerande på grundskolenivå och eftergymnasial nivå är ökningen 51 respektive 79 procent.

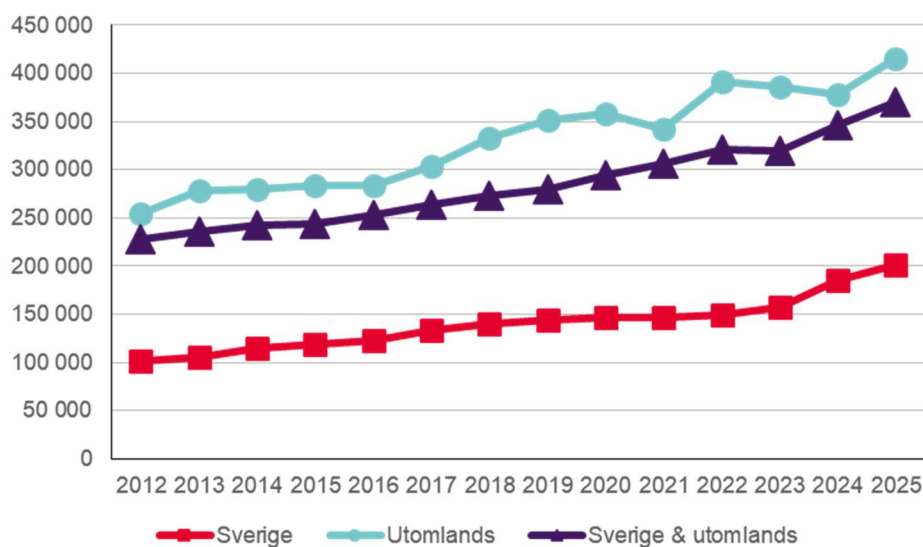
Skuldutvecklingen är mer ojämn för utlandsstuderande

Skuldsättningen är högre bland låntagare som har studerat hela eller delar av sin utbildning utomlands. Det beror främst på att utlandsstuderande ofta tar merkostnadslån för undervisningsavgifter och resor med mera, utöver vanligt studielån. Även bland utlandsstuderande har skulderna ökat sedan 2012, även om ökningen procentuellt sett inte är lika stor som för studerande i Sverige.

Den kraftiga ökningen av studieskulderna 2017–2019 bland dem som enbart har studerat utomlands kan till stor del förklaras av ändrade regler och belopp för merkostnadslån 2015, ändringar som delvis togs tillbaka några år senare.

I övrigt påverkas skuldutvecklingen bland de utlandsstuderande tydligt av hur länge de har studerat med studiemedel. Minskningen av skulden 2021 bland dem som enbart har studerat utomlands, och ökningen året därpå, följer tydligt utvecklingen av det genomsnittliga antalet veckor med studiemedel i denna grupp. Att de som blev nya återbetalare 2021 hade studerat kortare tid med studiemedel beror i sin tur på att många behövde avbryta sina utlandsstudier på grund av restriktioner med anledning av covid-19-pandemin.

Genomsnittlig skuld bland nya återbetalare 2012–2025, fördelat efter studieplats
Belopp i kronor

Fler tar tilläggs lån

Utöver merkostnadslån påverkas låntagarnas skuld av användandet av tilläggs lån. De som blev återbetalningsskyldiga 2025 och som hade tagit tilläggs lån hade exempelvis 30 procent högre genomsnittlig skuld än de som inte hade tagit tilläggs lån. Andelen nya återbetalare som har tagit tilläggs lån har ökat från 8 procent 2012 till 23 procent 2025. Detta, tillsammans med höjningar av beloppen för tilläggs lån, har bidragit till ökningen av den genomsnittliga skulden för samtliga nya återbetalare.

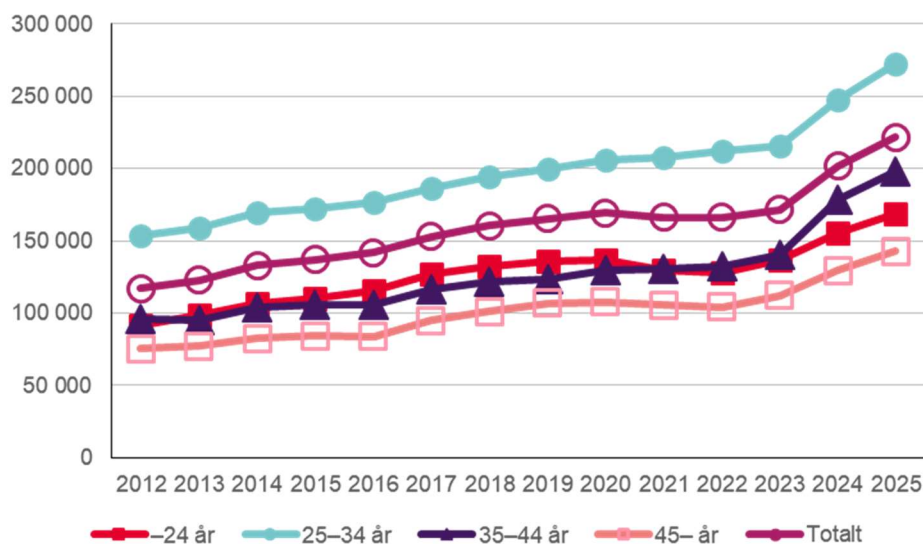
Åldersstrukturen har förändrats och åldersgränsen för studiemedel har höjts

Förändringar i åldersstrukturen kan också påverka den genomsnittliga studieskulden. Tidigare utgjorde personer under 25 år den största åldersgruppen bland nya återbetalare. Andelen som är under 25 år har minskat kraftigt sedan 2012. Numera utgör istället nya återbetalare i åldrarna 25–34 år den klart största åldersgruppen. Det är också den grupp som har högst genomsnittlig skuld.

Åldersgränserna för studiemedel har höjts flera gånger, senast 2022. I dagsläget kan studielån betalas ut till det år man fyller 60. Att åldersgränsen höjts har medfört att fler kunnat ta lån under längre tid, vilket också leder till högre snittskulder för de äldre

grupperna. Dock har skuldsättningen för nya återbetalare ökat inom samtliga åldersgrupper sedan 2012, även när man tar hänsyn till inflation.

Genomsnittlig skuld bland nya återbetalare 2012–2025, fördelat efter åldersintervall
Belopp i kronor

Ytterligare faktorer som spelar in

Som vi konstaterat finns det många faktorer som påverkar skuldutvecklingen. Den fördröjning som blir innan en låntagare blir återbetalningsskyldig medför också att det är svårare att följa vad som påverkat skulden.

Räntan påverkar också skuldens utveckling över tid. Räntan på studielånen beräknas utifrån statens upplåningskostnad för de tre senaste åren. Eftersom räntan på studielån har varit förhållandevis låg de senaste 15 åren har den dock haft relativt liten påverkan på skuldutvecklingen. För dem som blev återbetalningsskyldiga 2012 utgjorde räntor i genomsnitt 5 procent av skulden. Motsvarande andel för dem som blev återbetalningsskyldiga 2025 är knappt 2 procent.

Även det så kallade fribeloppet (hur mycket en studerande får tjäna samtidigt som hen får studiemedel utbetalt) kan påverka skulderna. De höjningar av fribeloppet som gjordes 2011 och 2014, samt när fribeloppet tillfälligt avskaffades under covid-19-pandemin, har en direkt påverkan på hur mycket studiemedel som betalas ut. Men det ger också möjlighet att arbeta mer parallellt med studierna, vilket kan göra att en del klarar sig med mindre lån eller helt utan lån. Därför är det svårt att bedöma hur mycket fribeloppet påverkar skuldsättningen.

Skuldsättningen kan också påverkas av hur stor andel av studiemedelstagarna som väljer att ta lån, samt användandet av andra, riktade studiestöd. Studiestödets högre bidragsdel medför exempelvis att behovet av studielån minskar i vissa grupper. Även införandet av studiestartsstödet, som enbart består av bidrag, och senare omställningsstudiestödet, kan på olika sätt ha inverkat på användandet av studielån.

Sammantaget finns det många faktorer på samhälls- och individnivå som påverkar skuldutvecklingen.

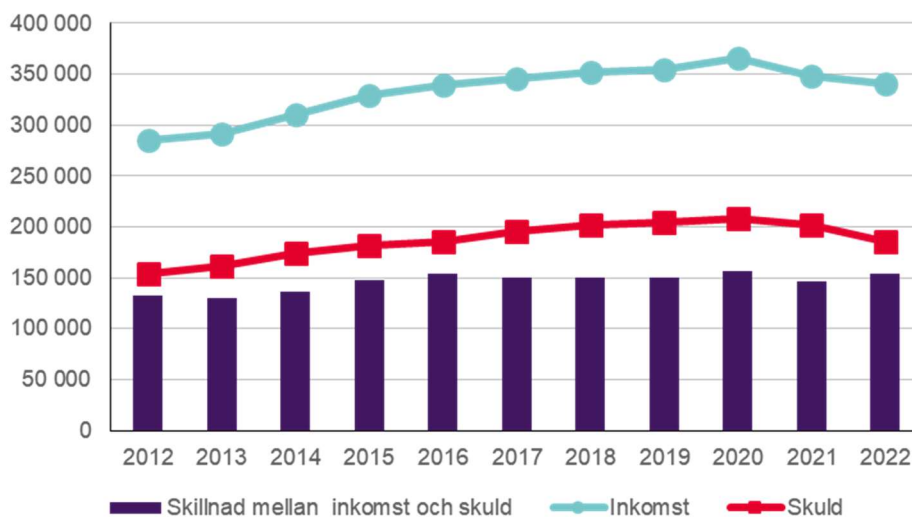
Påverkar skuldökningen återbetalningen av lånen?

Ett av målen med studiestödet är att det ska vara samhällsekonomiskt hållbart över tid. Med det avses att lån som tas ska betalas tillbaka i sin helhet.

För att återbetalningen av lånen ska fungera krävs bland annat att låntagarna har betalningsförmåga. En förutsättning för att låntagarna ska ha betalningsförmåga är att deras inkomster står i proportion till skulderna och de belopp som ska betalas. Vi har därför undersökt hur skuldutvecklingen bland nya återbetalare bosatta i Sverige ser ut i jämförelse med deras inkomster.² Det finns givetvis stora individuella skillnader mellan låntagarnas inkomster och inkomstutveckling över tid. Men på gruppnivå framgår att studieskulder utveckling följer inkomstutvecklingen väl, även efter justering för inflationen.

Nya återbetalares genomsnittliga skuld vid återbetalningens början 2012–2022 och deras genomsnittliga inkomst året efter återbetalningens början¹

Belopp i 2024 års penningvärde²

¹ Nya återbetalare bosatta i Sverige den 1 januari året efter återbetalningens början.

² Beloppen har justerats med hjälp av KPI (1980 = 100) fastställda tal.

Över tid har inkomsterna till och med ökat lite mer än studieskulder. Mellan 2012 och 2022 ökade den genomsnittliga nominella studieskulden bland nya återbetalare med 44 procent, medan deras inkomst³ ökade med 53 procent.

En ökad skuldsättning skulle kunna ha en negativ påverkan på återbetalningen av lånen. Återbetalningsgraden för studielånen, det vill säga hur mycket som betalas tillbaka i förhållande till det som ska betalas, har dock ökat sedan 2012. Under 2024 var återbetalningsgraden bland nya återbetalare 93,7 procent, jämfört med 91,5 procent under 2012. Att inkomsterna ökar i ungefär samma takt som skulderna, och att återbetalningsgraden har ökat, talar för att studiestödssystemet är samhällsekonomiskt hållbart trots att skuldsättningen ökar.

² Inkomsten avser *året efter* det år låntagaren blev återbetalningsskyldig på sitt studielån. Det efterföljande året används eftersom det kan ta tid att hitta ett arbete och eftersom vissa fortsätter studera efter att de har blivit återbetalningsskyldiga. Uppgifter om inkomst finns tillgängliga till och med inkomståret 2023.

³ Inkomst året efter återbetalningsskyldighetens början, det vill säga 2013–2023.

Mer om studien

Vi definierar en ny återbetalare som en person som blir återbetalningsskyldig på sitt studielån och som inte var återbetalningsskyldig på något annat studielån året dessförinnan. Det handlar om 77 700–113 000 personer per år under perioden 2012–2025. En låntagare kan ha mer än en lånetyp.

En del personer fortsätter att studera med studiemedel efter att de har blivit återbetalningsskyldiga. Studieskulden kan fortsätta att öka efter återbetalningsskyldighetens början.

De uppgifter som ligger till grund för denna artikel är hämtade från CSN:s egna register.

Uppgifterna om huvudsaklig utbildningsnivå baseras på uppgift om antal veckor med studiemedel per utbildningsnivå.

Vi gör studier möjligt.